

Wensen rond het leveneinde

Pro-actieve
zorgplanning

Marin Leijdekkers
huisarts io

5-2-25

Praten over uw eigen levenseinde

- Spannend?
- Ongepast?
- Wanneer?

Praten over uw eigen levenseinde

- Spannend?
- Ongepast?
- Wanneer?
- Iedereen boven 70/80 jaar
- Bij verhoogde kwetsbaarheid
- Bij ziekte die niet meer beter wordt

‘Hopen op het beste, voorbereiden op het slechtste’

Filmpje:

<https://www.thuisarts.nl/wensen-voor-zorg-en-behandeling/ik-denk-na-over-mijn-wensen-voor-zorg-en-behandeling>

Programma

- Wat is een zorgverklaring?
- Palliatieve zorg
- Palliatieve sedatie
- Levens einde
- Euthanasie

Pauze

- Vragen stellen
- Eigen zorgverklaring opstellen

Wat is een zorgverklaring?

Wensen rond medische zorg aan eind van het leven

Belangrijk om dit met huisarts en naasten te bespreken

Bevat: datum, naam en handtekening. Geen officieel document nodig

Voorbeeld van een verklaring waarin je in eigen woorden je wensen en keuzes kunt opschrijven

Als ik zelf niet meer kan beslissen over mijn behandelingen, dan wil ik dat de zorgverleners rekening houden met de volgende wensen:

Naam:

Datum:

Handtekening:

Wat is een zorgverklaring?

Zorgverklaring iets anders dan levenstestament/wilsbeschikking

Wilsbeschikking gaat over erfenis = rechtshandeling = akte bij de notaris.

Wilsverklaring/zorgverklaring gaat over de persoon = bespreken met arts.

Waarom een zorgverklaring?

Door te praten over achteruitgang van het lichaam en het levenseinde, kunnen zorgverleners u de beste zorg geven op het moment dat dit nodig is en kunnen ze rekening houden met uw wensen.

“Ook voor de kinderen is het fijn als ik mijn zaken op tijd geregeld heb. Ze hoeven zich dan niet af te vragen wat ik nou wel of niet gewild zou hebben. Ze hoeven er onderling ook geen onenigheid over te krijgen”.

Schrijf voor uzelf op:

- Naast uw huisarts, met wie zou het belangrijk zijn om een gesprek over behandelwensen te voeren?

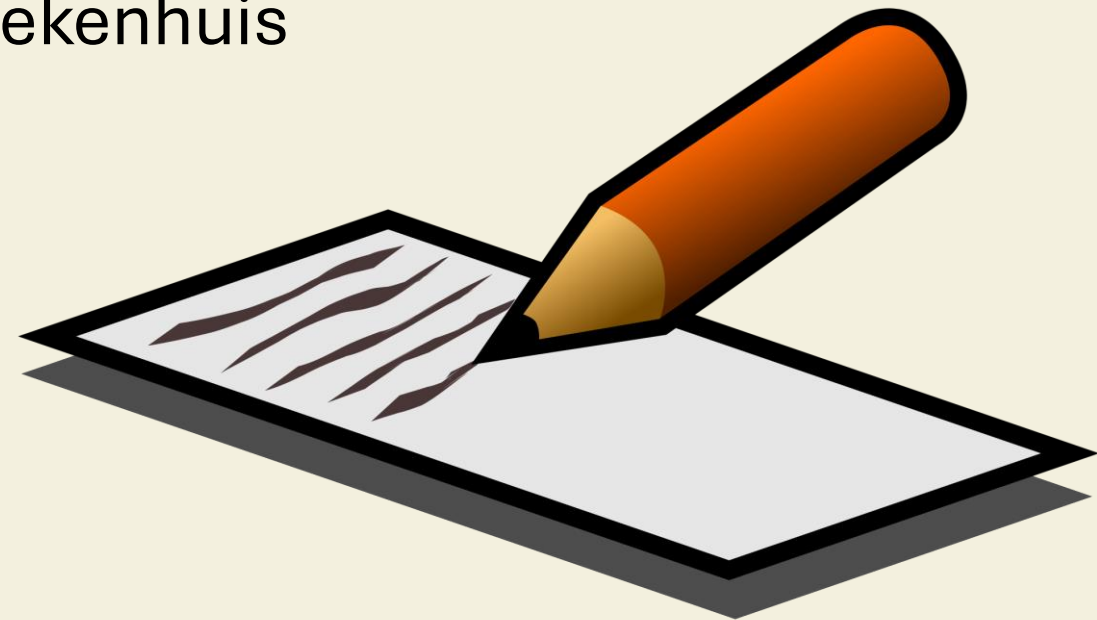

Schrijf voor uzelf op:

- Naast uw huisarts, met wie zou het belangrijk zijn om een gesprek over behandelwensen te voeren?

Denk aan kinderen / partner / naasten

Denk aan huisarts, specialisten in het ziekenhuis

Donorregister
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bewijs van registratie

Geb. dat: 01-01-1910

ABC

Keuze

1

Reg.nr:

12345678

Geldig vanaf:

01-01-2001

Geslacht:

V

Schrijf voor uzelf op:

- Wat zou u van de dokter willen weten voordat u een zorgverklaring kan opstellen?
- Wat is goede kwaliteit van leven voor u?
- In welke situatie zou u echt niet terecht willen komen?

Palliatieve zorg

- In de laatste levensfase

Wie te maken heeft met een **kwetsbare gezondheid** of **levensbedreigende ziekte**, kan palliatieve zorg krijgen.

Palliatieve zorg is ***niet* gericht op genezing**, maar op het **verminderen of voorkomen van klachten** en problemen.

Het kan gaan over klachten en problemen, maar ook over je **kwaliteit van leven** verbeteren.

Palliatieve zorg

- Besluiten over wel of niet nog naar het ziekenhuis te gaan
- Besluiten over wel of niet nog antibiotica / levensverlengende behandeling

Palliatieve zorg

Bijvoorbeeld:

Mw W, 82 jaar

- Longkanker waarvoor in palliatieve fase zuurstof thuis. Mw wil niet meer naar ziekenhuis worden ingestuurd voor problemen met de longen.
- Nu ook een longontsteking gekregen.
- In zorgverklaring aangegeven geen levensverlengende behandeling meer te willen krijgen.
- Daarom in overleg met mw en naasten nu geen antibioticakuur voor longontsteking.
- Wel wordt alles gedaan om mw zo comfortabel mogelijk te maken. Zodat ze zich niet benauwd voelt en geen pijn heeft.

Palliatieve sedatie

Door medicatie wordt het bewustzijn verlaagd

- Overdags wakker, snachts in slaap/verlaagd bewustzijn
- Continue: sedatie tot het overlijden

Palliatieve sedatie

Door medicatie wordt het bewustzijn verlaagd

- Overdags wakker, snachts in slaap/verlaagd bewustzijn
 - Continue: sedatie tot het overlijden
-
- Als symptomen niet meer op andere manier te behandelen zijn
 - Als levensverwachting korter dan 14 dagen wordt ingeschat

Palliatieve sedatie

Overlijden gebeurt door het natuurlijke beloop van de ziekte

Niet door het slaapmiddel of door uitdroging

Het levenseinde bespoedigen

- Zelf stoppen met eten en drinken
- Hulp bij zelfdoding
- Euthanasie

Zelf stoppen met eten en drinken

- Natuurlijk beloop bij ziekte/ouderdom dat eetlust langzaam steeds minder wordt. Ook opname wordt steeds minder.
- Mag ook een duidelijk besluit tot helemaal niets meer innemen zijn.
- Goed afstemmen met omgeving en met huisarts.

Euthanasie

Bij ondragelijk lijden

Als symptomen niet meer op andere manier te behandelen zijn

Overlijden gebeurd door actief het leven te beëindigen

Euthanasie

Bij ondragelijk lijden

Als symptomen niet meer op andere manier te behandelen zijn

Overlijden gebeurd door actief het leven te beëindigen

- Euthanasie is geen recht. Kan verzoek neerleggen bij arts, die zorgvuldige afweging moet maken.
- Euthanasieverzoek kan alleen zelf, niet door wettelijk vertegenwoordiger

Euthanasie

Wettelijke zorgvuldigheidseisen

- Vrijwillig en weloverwogen
- Uitzichtloos en ondragelijk lijden
- Beoordeling onafhankelijk arts (SCEN arts)

Euthanasie

Bespreek een euthanasie verzoek altijd met de huisarts.

Stel ook een schriftelijk euthanasie verzoek op met daarin:

- Wat is ondragelijk lijden voor u?
- Waarom is dit lijden voor u persoonlijk ondraaglijk?
 - Is dit de huidige situatie, is dit angst voor lijden in de toekomst. Heeft u dit meegemaakt in directe omgeving?
- Wat is volgens u het moment om uw leven te beeindigen? Waarom past dit bij u en uw levensloop?
- Wat wilt u dat de dokter doet als euthanasie niet meer mogelijk is?

Euthanasie

Bijvoorbeeld:

Dhr Z. 74jr.

- Sinds 2 jaar bekend met longkanker met uitzaaiingen.
- Na krijgen van diagnose schriftelijke euthanasieverklaring opgesteld. Ondragelijk lijden: te veel pijn, niet meer kunnen eten/drinken of volledig bedlegerig zijn.
- Nu: uitzaaiingen in de botten, ondanks bestraling nog veel pijn
- Dhr gaat gesprek opnieuw aan om euthanasie te krijgen.

Euthanasie

Bijzondere situaties:

- Dementie
- Stapeling ouderdomskwalen
- Psychisch lijden

Wilsbekwaamheid is hierbij belangrijk

Expertisecentrum voor euthanasie

Hulp bij zelfdoding

- Moet aan zelfde wettelijke zorgvuldigheidseisen voldoen als een euthanasie
- In plaats van dat de dokter medicijn inspuit drinkt de patient zelf het medicijn op

Schrijf voor uzelf op:

- Waar zou u willen wonen als thuis niet meer gaat?
- Waar zou u willen sterven?
 - Thuis, ziekenhuis of hospice

Wie mag beslissen?

Aanwijzen wie aanspreekpunt is als u dat zelf niet meer kunt zijn

- Bijvoorbeeld bij dementie of na een beroerte
- Indien niet vastgelegd: partner, kinderen, ouders, broer/zus
- Via volmacht zelf iemand aanwijzen: schrijf op papier met datum en handtekening en laat dit weten aan de huisarts en in het ziekenhuis. 1^e contactpersoon.
- Wettelijk aangesteld mentor/curator

Behandelgrenzen

Behandelverbod

Bijvoorbeeld:

- Niet- reanimeren verklaring
- Opname intensive care
- Invasieve beademing
- Opname ziekenhuis
- Behandeling antibiotica
- Bloedtransfusie

Medisch zinloos handelen

- Op medische grond afweging te stoppen of niet te beginnen met een behandeling

Pauze

Niet reanimeren verklaring

Bij hartstilstand kan soms reanimatie een leven redden

Niet reanimeren verklaring

Bij hartstilstand kan soms reanimatie een leven redden

Overlevingscijfers indien 70+:

Reanimatie in het ziekenhuis: 20-30 vd 100

Reanimatie buiten het ziekenhuis 8-15 vd 100

Helpt van mensen die het overleefd heeft weinig of geen restklachten.

Zijn er vragen?

Stel uw eigen zorgverklaring op

 Voorlezen

 Print

 E-mail

 QR Code

Keuzehulp

Verken uw wensen voor zorg en behandeling

Deze keuzehulp helpt u met het nadenken over wensen voor zorg en behandeling, en het bespreken en vastleggen daarvan. U kunt hiermee beginnen als u nog gezond bent, maar ook wanneer u ouder wordt, of ziek wordt.

Handige sites

- [Thuisarts.nl](https://www.thuisarts.nl) Wensen rond zorg en behandeling
- [Patientenfederatie.nl](https://www.patientenfederatie.nl) Praat op tijd over je levenseinde
- [Donorregister.nl](https://www.donorregister.nl)